

Viering van kerstavond

Coba Sneeuw

Ga weg, ga maar weg. . . .

Met bevende handen maakt moeder de brief open. Ze heeft het handschrift herkend en de postzegel gezien. Dan rent ze met de brief naar haar broer Adnan in het huis naast hen. „Adnan, Adnan, kom gauw, een brief van Achmed!”

Even later zitten ze samen in een schaduwplekje op de stoep voor het huis.

Ismed, Rachid en Samira hebben hun moeder ook gehoord.

„Is er een brief van papa?” roepen ze.

Ze gaan op hun knieën vlak voor oom Adnan zitten en luisteren naar de eentonige stem waarmee hij woord voor woord de brief spelt. Dan opeens springen ze op:

„We gaan naar papa toe! We gaan naar papa toe!”

Ze dansen in de rondte en Ismed maakt van plezier een handstandje.

Maar moeder beweegt zich niet. Ze luistert . . .

Ze luistert, maar de woorden dringen nog maar nauwelijks tot haar door.

Naar Nederland . . .

Vader vertelt hoe het in zijn geval beter is dat zij naar Nederland komen. Hij heeft zich nu opgewerkt en wat hij daar doet zal hij nooit in Turkije kunnen doen. Nooit zal hij daar voor zichzelf kunnen beginnen zoals anderen.

. . . „Ik ben al in bespreking over een huis en ik zal . . .” leest oom Adnan verder.

Mama heeft de handen in haar schoot gelegd.

„Adnan, wat moet ik doen! Zover weg van jullie vandaan. Ik kan jullie niet missen, ik . . .”

Maar mama wéét het wel. In Turkije is dat geen vraag. Iedere vrouw doet wat haar man zegt en nu vader weg is moet ze luisteren naar haar broer Adnan. En zal hij iets anders zeggen dan Achmed, haar man?

„Je moet gaan,” zegt Adnan alleen.

De kinderen staan nog steeds te dansen van plezier.

„Naar Nederland, naar papa en als we daar zijn worden we rijk!” roept Ismed.

In de weken die volgen is het of ze in een droom leven. Zoals vader alles voor moeder regelde, zo regelt nu oom Adnan alles en moeder schikt zich in wat er gebeurt. Zo is het altijd geweest. Ach, moeder is ook wel blij. De vier jaar dat vader nu weg is, zijn haar zwaar gevallen. 't Leek allemaal zo mooi toen hij wegging. Ze was moedig geweest en met wat meer geld zou ze hier een beter leven hebben. Eénmaal was hij twee maanden met vakantie thuis geweest. O wat een heerlijke tijd was dat geweest. Maar het afscheid daarna was nog harder dan de eerste keer. En is het leven beter geworden met het geld dat vader haar toestuurt . . .?

En nu! Nu zullen ze weer bij elkaar zijn. Is dat niet het belangrijkste? Maar het afscheid van de familie, die ze wel nooit meer zal zien, daaraan moet ze niet denken! En aan dat vreemde land met al die vreemde mensen en gewoonten!

Maar ja, troost ze zichzelf dan weer, als Achmed er maar bij is, dan zal het allemaal wel veel gemakkelijker zijn, dan zullen ze weer gelukkig worden.

Met Ismed, de oudste jongen van elf jaar, is het heel anders en met zijn zusjes Rachid, die acht en Samira die zeven jaar is, ook. Zij doen niets anders dan opscheppen. Tegen iedereen die het maar horen wil, vertellen ze dat ze naar Nederland gaan en dat ze daar in een mooi huis zullen wonen en rijk zullen zijn. Vader heeft al voor alles gezorgd! En met diep ontzag en ook met grote afgunst luisteren de kinderen naar de verhalen die maar steeds mooier en fantastischer worden.

Eindelijk zijn alle formaliteiten vervuld, het kleine beetje huisraad is naar de familie gegaan en wat ze mee moeten nemen is ingepakt.

De grote eindeloos lange reis wordt begonnen.

O ja, eerst is alles mooi. Ismed en zijn zusjes zitten met hun neuzen op het coupé-raam gedrukt. Maar dat verveelt . . . Na een paar uur worden ze moe en hangerig. 's Nachts slapen ze slecht.

Maar eindelijk, eindelijk passeren ze toch de laatste grens: Nederland!

Nu heel Nederland nog door naar Utrecht.

Maar dat valt mee! Wat een klein landje. In een goed uur zijn ze al in Utrecht.

En dan opeens zijn ze helemaal niet moe meer, dan zijn ze de lange reis vergeten.

Hier zal hun vader staan! Hij wacht op hen!

En ja hoor, als ze uitstappen en even met hun bagage op het perron staan, komt opeens vader tussen al die mensen naar hen toegehold!

„Papa, papa!”

Nu is het net of alles niet zo vreemd meer is. Vader kent dit land immers. Hij weet de weg en hij kent die vreemde taal ook al heel goed.

Nu moeten ze nog in een andere trein.

In stomme verbazing luistert Ismed hoe zijn vader praat met een stationsbeampte. Zomaar in het Nederlands. Gek klinkt dat!

De man wijst naar een ander perron, daar staat de trein naar Amsterdam.

Nu zijn ze weer vol aandacht voor wat ze onderweg zien. Wat vreemd ziet het er hier allemaal uit. Wat een weilanden en koeien! En kijk eens wat een hoge huizen!

„Komen wij ook in zo'n huis te wonen?” vraagt Ismed.

„Welnee jongen,” zegt vader, „wij wonen midden in Amsterdam.

„Later, later misschien, krijgen wij zo'n mooi huis. Papa zal hard werken en doe jij ook maar je best. Wat ben je anders weer gegroeid. Je wordt al een grote zoon van mij!”

In Amsterdam gaan ze met de tram, een klein eindje maar.

„Nu zijn we midden in de stad. Hier zijn de grachten.”

Vader vertelt wat ze allemaal onderweg zien.

„O pap, wonen wij op zo'n gracht?”

„Bijna,” zegt papa, „kom maar mee.”

Maar dan loopt vader een smal steegje in, en gaat hij een ijzeren trap op. „Hier is het,” zegt hij. Hij doet de deur open en ze komen in een heel klein gangetje. Meteen hollen de kinderen al vooruit. Maar dan zijn ze opeens niet zo uitbundig meer. Aan de ene kant van het gangetje is een kleine woonkamer en aan de andere kant twee heel kleine slaapkamertjes. En dan nog een piepklein keukentje.

Mama kijkt ook eens rond. Ze is niet veel gewend, maar dit . . . Ze had het zich toch wel heel anders voorgesteld. Nee, geen rijkdom zoals de kinderen dachten, maar toch . . .

Wat is het hier donker, geen zon en zo vochtig en koud.

„Kun je hier buiten spelen?” vraagt Ismed zachtjes.

Overall waar ze kijken zijn hoge grauwe, stenen muren. 't Is alles zo donker en de lucht is ook al zo grijs.

Vader voelt wat ze denken. „Wacht maar,” zegt hij, „het is nu maart, maar het wordt zomer. Dan schijnt hier ook de zon en dan wordt het veel warmer. En ik heb toch al gezegd, ik zal mijn best doen, om een beter huis te krijgen. Maar huizen zijn hier bijna niet en . . . voor ons is het helemaal moeilijk . . .”

„Voor ons . . .? Wat bedoelt u?” vraagt Ismed.

„Voor buitenlanders.”

„En u komt hier de mensen toch helpen met het werk?” vraagt Ismed met grote verbaasde ogen. „Ze moesten u een extra mooi huis geven!”

„Och jongen, dat begrijp jij nog niet.”

Ze wonen nu al een paar maanden in Amsterdam. Papa heeft gezorgd voor lekkere warme broeken en dikke truien.

Het weer is beter geworden en ze hebben zelfs al een paar warme weken gehad.

Maar alles is zo vreemd.

Mama is erg stil. Ze durft nog steeds niet goed alleen naar een winkel. Ze kent de groenten niet. Ze weet niet hoe ze die klaar moet maken. Soms brengt vader een paar Turkse vrienden mee. Die vertellen haar dan hoe het moet. O ja, dan is alles heel anders, dan hebben ze plezier onder elkaar. Dat zijn fijne avonden.

Maar als vader aan het werk is . . .

En de burens kijken niet naar hen om. Het lijkt wel of ze niet willen kijken. Wat was dat in hun eigen dorp anders. Daar was Adnan en de hele familie en alle vrienden. Iedereen hielp elkaar.

Maar hier zijn ze vreemden en blijven ze vreemden. Niemand die maar enige moeite doet hen met iets te helpen. Ismed begrijpt er nog steeds niets van. Vader is hier om werk te doen, waarvoor ze niemand anders kunnen krijgen. Vader is helemaal uit Turkije gekomen om te helpen. Maar wie helpt hen? Wie helpt moeder nu eens een beetje?

Als Ismed zo'n boze bui heeft sust vader het. „Vergeet niet, jongen, dat ik hier ook veel meer verdien,” zegt hij.

„Maar ondertussen, als ze u niet hadden, dan hadden ze aan dat geld ook niets!”

En de donkere ogen van Ismed worden dan gitzwart.

Alleen Rachid en Samira maken het best. Zij hebben op de gracht een paar vriendinnetjes gevonden en ze kunnen elkaar heel goed verstaan.

Ook Ismed doet wel zijn best om Nederlands te leren, maar hij blijft alleen. En hij wordt maar steeds stiller, want papa is naar de school geweest en heeft hen laten inschrijven.

Rachid en Samira willen wel. Hun vriendinnetjes zijn op dezelfde school.

Maar Ismed . . . Ismed moet er niet aan denken!

Soms zit hij op de ijzeren trap in de steeg en denkt aan Turkije. Was hij daar nog maar. Daar wonen zijn vrienden. Zij maken plezier. Daar was het fijn. Arm? Och, wat is arm? Is hij hier rijk? Hij heeft een mooie broek zoals hij nog nooit heeft gehad en een prachtige trui. Hij heeft zelfs op zijn verjaardag een fiets gekregen, maar wat betekent dat als je alleen bent . . .

En nu naar die school! Ismed zucht diep.

De grote morgen is aangebroken. Vader heeft een paar uurtjes vrij gevraagd om hen weg te brengen. Rachid en Samira lopen samen met Joke en Corrie. Ismed houdt stijf de hand van zijn vader vast. Het lijkt wel of hij de jongste is, in plaats van de oudste.

De meester ontvangt hen vriendelijk. Even krijgt Ismed wat vertrouwen. De meester praat langzaam en hij kan hem goed verstaan. „Kom maar vooraan zitten en als je iets niet verstaat of niet begrijpt, dan waarschuw je maar meteen.”

„Joop, kom jij eens hier,” zegt de meester tegen één van de jongens, „jij zit daar toch alleen. Houd jij Ismed maar gezelschap en help hem maar een handje.”

Nee, die eerste dag valt best mee.

’s Middags mag hij van Turkije vertellen. Ismed doet zijn best om zo goed mogelijk Nederlands te spreken. De jongens lachen helemaal niet om hem, nee, ze luisteren vol aandacht.

En tenslotte mogen de kinderen nog vragen stellen. O, nu moet hij goed opletten dat hij ze allemaal verstaat.

Hij zucht van inspanning, maar het gaat geweldig!

Op een enkel woord na kan hij alles verstaan en hij weet overal antwoord op.

Van de meester krijgt hij een pluim en van de kinderen een daverend applaus.

Enthousiast vertelt hij ’s avonds alles aan z’n vader.

„Zie je nu wel, m’n jongen, dat het allemaal meevalt. Natuurlijk moet je wennen. Dat moest ik ook. En ik moest wennen zónder jullie.”

„Nou papa, dat was vast wel erg, hé?”

Vader knikt en zegt: „Maar nu zijn we weer bij elkaar en ik zal hard werken om het voor jullie zo goed mogelijk te maken.”

Maar na een paar dagen zakt de belangstelling voor Ismed weer af. De jongens zijn al aan het nieuwtje gewend en och, hij kan toch niet zo lekker meepraten, je moet altijd zo langzaam en zo duidelijk spreken . . .

En ieder heeft allang zijn eigen vrienden. Nee, ze laten Ismed links liggen. Ismed voelt zich weer alleen. Meteen uit school gaat hij naar huis en blijft dan binnen bij moeder. Moeder kan ook niet wennen. ’t Is alles zo vreemd. De dagen worden weer kouder en donkerder. Ze tobt nog steeds met het eten. Het wasgoed kan ze niet eens lekker in de zon op de stenen drogen, zoals in Turkije. Het moet zomaar binnen hangen. En het wordt zo koud en zo vochtig in huis. Ze krijgt last van haar rug. Papa heeft een mooie elektrische kachel gekocht, want verdere stookgelegenheid is er niet. Hij maakt zich nu toch ook wel zorgen om de winter die voor de deur staat. Hoe krijgen ze het hier echt warm! En wat heeft hij al niet gedaan om een ander huis te krijgen. Natuurlijk, het is voor iedereen hier in Nederland moeilijk om een woning te krijgen, maar buitenlanders schijnen helemaal geen kans te hebben.

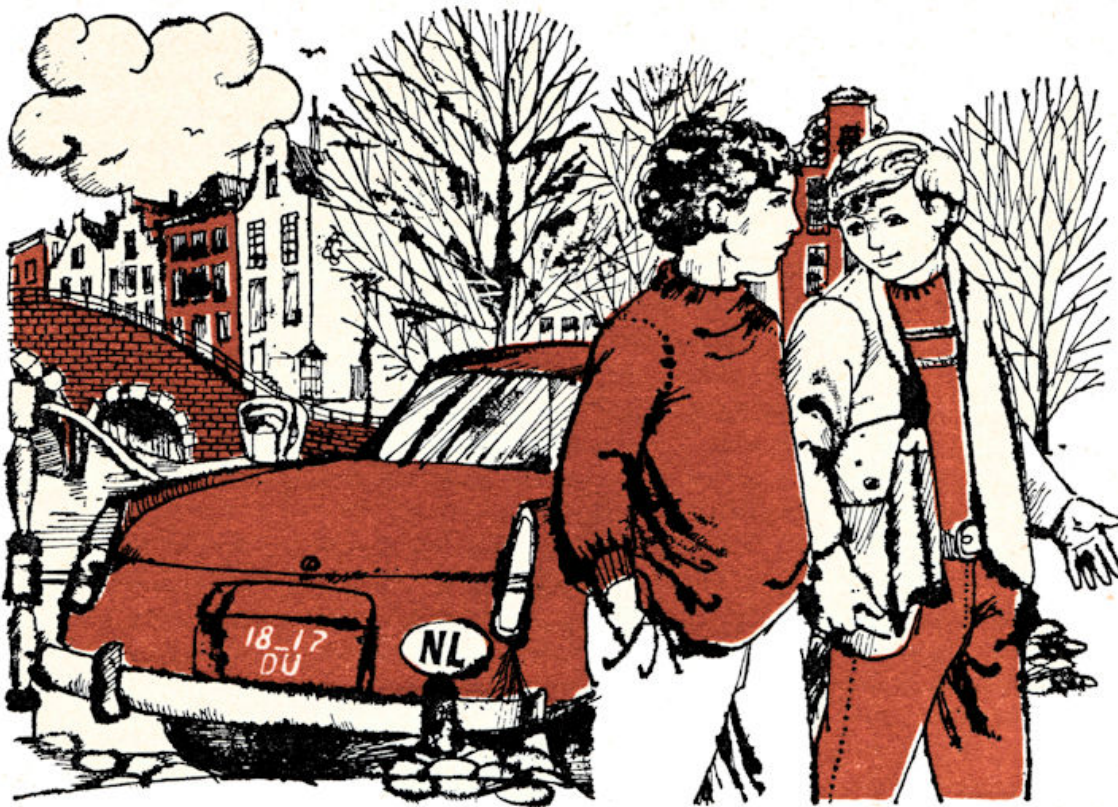
„U hebt toch een huis . . .” is steeds weer het antwoord.

Alleen Joop bemoeit zich wat meer met Ismed. Niet dat ze dikke vrienden zijn geworden, maar hij helpt hem op school zoveel hij kan. Op een dag is Ismed erg stil. Het wil helemaal niet met Nederlands. Hij leert het nooit!

Joop merkt het. Hij stoot Ismed aan en fluistert: „Ga je straks met me mee naar huis? Dan zullen we samen die les maken.”

De donkere ogen van Ismed lichten wat op. „Ja, mag dat?”

Ismed wipt na schooltijd even thuis aan om het te zeggen, en dan loopt hij met Joop mee. Joop woont vlakbij op de gracht.

Als de deur is opengegaan gaan ze een trap op en op de eerste verdieping woont Joop. Hé, heerlijk, de warmte komt je op de trap al tegemoet.

„We hebben de vorige maand centrale verwarming gekregen,” vertelt Joop. „Dat is fijn joh, moet je kijken.”

Meteen duwt hij Ismed in een kleine kamer die op de gracht uitkijkt. „Eerst was het hier altijd zo koud. Ik kon hier nooit mijn huiswerk maken. Maar nu wel.”

Er staat een tafel en een stoel bij het raam.

„En kijk eens, die heb ik van mijn oom gekregen. Goed joh!”

Joop laat een oude pick-up zien. „Weet je, binnen mocht ik maar één of twee plaatjes draaien, dan had mijn vader er genoeg van. Maar nu kan ik net zo lang draaien als ik maar wil. Kijk, die platen heb ik. Maar ik spaar hard voor méér, hoor!”

Ismed kijkt zijn ogen uit. Wat een fijne kamer en wat lekker warm! Heerlijk! En die pick-up. „Draai eens een plaatje,” vraagt hij zacht.

Op dat moment gaat de deur open en komt de moeder van Joop binnen.

„Zo, ik dacht al . . . , ik hoorde stemmen.”

„O ja, dag mam, dit is Ismed, weet u wel, we zijn meteen hier gaan kijken.”

„Ja, mooi is dat, jij brengt een gast mee en je stelt hem niet eens voor. Zo, ben jij Ismed,” zegt Joops moeder hartelijk, „ja, ik heb al over je gehoord, hoor. Kun je al wat wennen?”

Ismed haalt verlegen zijn schouders op.

„Nou,” zegt Joop, „hij kan al heel goed Nederlands praten. Maar de Nederlandse les, die is wat moeilijk en daarom gaan we het samen doen.”

„Dat lijkt me een goed idee,” zegt Joops moeder, „dan breng ik jullie zo een kopje thee.”

's Avonds zit Joop bij de televisie. Ze kijken naar het journaal.

Ze laten beelden zien van de oorlog in Vietnam.

„Bah, wat een rotoorlog!“ roept Joop opeens uit de grond van zijn hart. „Ik ben blij dat ik daar niet woon, zeg! En ze houden ook nooit eens op. Ik zou wel eens willen weten wanneer daar vrede komt! O zeg, papa . . .“

„Even wachten jongen, straks na het journaal.“ Ze kijken verder.

„Wat wilde je zeggen, Joop?“ vraagt vader als het journaal voorbij is.

„Zeg papa, wist u dat er ook een ander woord is voor 'vrede'? 't Is een Hebreeuws woord, uit de joodse taal. De meester heeft ervan verteld. Het was . . . eh . . . even denken . . . shalom. Kent u dat woord?“

„Ja, dat ken ik wel,“ zegt vader. „Maar had het te maken met die oorlog, want toen je dat zag kwam je er opeens op.“

„Nou ja, het betekent vrede en vrede is toch: géén oorlog. Tenminste . . . de meester heeft er nog meer bij verteld. Het betekent niet helemaal alleen: geen oorlog, het is meer algemeen, geloof ik.“

„Ja, nu kom je er dichterbij,“ zegt vader. „Als wij het woord 'vrede' horen dan denken wij alleen aan: géén oorlog. Na een oorlog wordt er vrede gesloten. Maar shalom is inderdaad méér. Het betekent, ja, hoe zal ik het zeggen, dat álles goed is. Dat mensen goed kunnen leven en wonen. Helemaal in harmonie met elkaar en met alles wat om hen heen is. Dat ieder mens goed leeft en goed woont, ja, dat het allemaal echt goed is.“

„Ja, zo heeft de meester het ook gezegd. Maar met kerstfeest zingen we ook van vrede op aarde. Wat is dat dan? Ik dacht dat het alleen maar betekende: geen oorlog op aarde.“

„Nee,“ zegt vader, „dan wordt nu juist dit woord shalom bedoeld, dat Joodse, Hebreeuwse woord 'vrede': shalom.“

Het betekent dat we zingen van de wens, van de droom, dat deze vrede op aarde zal zijn, zoals ik het net bedoelde.

En als we het werkelijk zó zingen dan klinkt het helemaal niet zo lief zoals wij het vaak bij zacht kaarslicht zingen. Want als we dat echt waar zouden maken, dan zal er heel wat moeten gebeuren op deze wereld.“

„Dan moeten ze eerst maar eens in Vietnam ophouden,“ zegt Joop.

„Dat denk je. Natuurlijk hoort dat er ook bij. Maar Vietnam is ver weg. Laten we wat dichterbij huis blijven. Leven wij hier altijd in deze shalom?“

Het is heel gemakkelijk om te oordelen over wat er ver van ons vandaan gebeurt, maar om in eigen omgeving 'shalom' te maken, dat is moeilijker, en zeker ook niet minder belangrijk.“

Joop pakt de radiogids en bladert er wat in. Ondertussen denkt hij nog even na over wat vader zei. Dan opeens ziet hij een leuk programma dat die avond gegeven wordt.

„Hé, mag ik?“ vraagt hij.

„Geen denken aan, het is laat genoeg geworden,“ zegt moeder.

Een paar dagen is Ismed al niet op school. Maar niemand mist hem, behalve Joop. Hij hoeft Ismed nu niet te helpen en dat is toch wel vreemd. Ismed ging de laatste tijd veel meer met Joop mee. Maar och, hij houdt nu veel meer tijd over om een plaatje te draaien. Als Ismed weer beter is, zal hij heel wat moeten inhalen en zullen ze weer hard genoeg moeten werken.

Een week gaat voorbij, twee weken . . .

Dan komt de meester met een bericht over Ismed.

Hij kijkt ernstig als hij vertelt dat hij bij Ismed is geweest. Hij is erg ziek, hij heeft griep en hoge koorts.

„Maar wat ik het ergste vind,” zegt meester, „is dat zijn moeder vertelde dat hij, als hij zo’n koorts heeft, steeds praat over Turkije, over zijn vrienden daar. Dan schreeuwt hij het soms uit. Die jongen moet erge heimwee hebben. En dat is erg, dat is heel erg. Ik zou willen vragen of jullie hem eens willen opzoeken.”

Joop kan die morgen zijn aandacht niet bij zijn werk houden. Steeds ziet hij Ismed voor zich. Heimwee, zei de meester. Hij heeft ook wel eens heimwee gehad toen hij klein was. Maar dat kwam omdat hij uit logeren was zonder zijn vader en zijn moeder. Maar Ismed is toch bij zijn vader en zijn moeder?

Zou je dan zo erg naar je eigen land kunnen verlangen?

Hoe komt dat dan? Hij heeft altijd gehoord dat de mensen in Turkije arm zijn. Ze hebben het hier toch veel beter? Hier verdient Ismeds vader toch véél meer? Het laat Joop niet los en om twaalf uur vraagt hij meteen aan de meester:

„Zal ik vanmiddag na schooltijd even naar Ismed gaan?”

Wat aarzelend en verlegen gaat Joop na schooltijd de steeg in, en de gammele ijzeren trap op. Dat moet de deur zijn.

Hij drukt op de bel en een vrouw met lang, zwart haar doet open. Ze heeft net zulke donkere ogen als Ismed en ze kijkt hem wat treurig aan.

„Ik ben Joop, ik kwam even naar Ismed kijken.”

„Kom maar binnen,” zegt de vrouw heel gebrekkig.

Joop komt in het donkere gangetje.

„Hier is Ismed.”

Ze doet een deur open, maar Joop kan nauwelijks binnen komen.

Aan de ene kant staat een groot bed en aan de andere kant het bed waar Ismed ligt.

Joop schrikt. Wat is Ismed mager geworden!

„Dag Ismed,” zegt hij alleen.

Ismed kijkt hem met zijn donkere ogen aan. Dan opeens draait de jongen zich met een schok om en roept: „Ik wil niet meer naar school, nooit meer! Ga weg! Ga maar weg. Ik kom toch niet meer op school!”

Dan volgen nog een paar vreemde woorden die Joop niet verstaat en hij ziet alleen nog maar hoe het lichaam van Ismed schokt van het huilen.

Zijn moeder staat in de deuropening.

„Kom maar, hij is ziek.”

Ze veegt met haar schort langs haar ogen.

„Kom maar. Arme jongen is het. Wil terug. Kom maar in de kamer. Wil jij thee en koek? Jij bent Joop? Jij bent een goede jongen. Jij helpt Ismed. Je moet maar niet boos op hem zijn. Hij is ziek.”

Joop loopt achter de moeder van Ismed aan naar het kamertje aan de andere kant van de gang. Het is hier wel wat warmer, maar het ruikt vreemd. Dat komt zeker door het wasgoed dat hangt te drogen.

Verlegen kijkt Joop om zich heen. Dan geeft de moeder van Ismed hem een stoel en zegt: „Ga zitten. Goed dat je gekomen bent. Maar Ismed is ziek. Hij huilt veel. Hij is een lieve jongen.”

Ze schenkt thee in en presenteert een koekje.

Joop probeert nog wat te vragen, maar het lijkt wel of alle woorden in zijn keel blijven steken.

Opgelucht staat hij na een poosje weer in de steeg.

Opgelucht . . . o ja, omdat hij niet meer hoeft te praten, maar verder is hij helemaal in de war.

Dat dit kán, dat dit bestaat, zó dicht bij hen.

Als hij thuis komt, zegt hij alleen: „O, ik ben even bij Ismed geweest.”

Dan gaat hij meteen naar zijn eigen kamer en valt neer op de rand van zijn bed.

Hij ziet de jongen in zijn bed, in het kleine koude kamertje, schokkend van verdriet, ziek en alleen . . .

En dan ziet hij die moeder weer in dat andere kamertje.

Wat is dat vreselijk. Wat moet hij doen! Hij heeft niets gedaan. Nog nooit is hij bij Ismed geweest. De jongen zat naast hem op school, maar verder, wat wist hij verder van hem? Heeft hij zich ooit verder met hem bemoeid dan de lessen van school?

O wat is dit erg! Wat is dit gemeen, wat is dit oneerlijk! Zó te wonen, zó te leven! Is het een wonder dat Ismed heimwee heeft?

Gek, op dat moment ziet hij opeens die oorlogsbeelden weer voor zich en hij krijgt hetzelfde gevoel dat hij die avond ook had.

Dat dit bestaat! Dat mensen zó met elkaar kunnen omgaan.

Toen heeft hij gezegd: Daar mochten ze wel eens mee ophouden.

Maar is wat hier gebeurt iets anders?

Mensen in de oorlog kunnen niet leven. Maar kunnen deze mensen wel leven?

Wie kijkt er naar hen om? Waarom moeten ze daar zó wonen?

Ook denkt hij weer aan dat vreemde woord shalom en aan wat vader daarvan zei.

Al die gedachten woelen door zijn hoofd.

Vrede! Leven de mensen in vrede? Opeens begrijpt hij het beter dan ooit.

Shalom - vrede.

„Nee dat is niet zo lief en gemakkelijk als we het wel bij kaarslicht zingen,” zei vader, „als we dat waar willen maken . . .”

Joop schrikt op als moeder hem roept om te komen eten.

Die avond vertelt hij alles aan zijn vader. Ze praten lang samen. Vader begrijpt dat hij zo in de war is en hij geeft toe dat hij het zelf ook is.

Vader belooft dat hij er ook eens heen zal gaan en zal kijken wat hij kan doen.

„Maar bedenk eens dat dit maar één gezin is. Hoeveel mensen uit verschillende landen werken hier niet. Hoevelen zullen er niet net zo aan toe zijn? En wat doen wij?”

Het is een paar weken later. Ismed is weer op school. Het gaat allemaal beter. Maar wat fijner is, ze zijn met elkaar, met de hele klas hard aan het werk. Iedere week mogen ze extra tijd besteden om plannen te maken. Ja, soms blijven ze met elkaar wel een uur langer op school.

Ze willen proberen iets te doen voor de buitenlanders die hier werken.

Ze hebben gratis een zaal gekregen waar de ouders van hun klas eenmaal in de week deze buitenlanders kunnen ontvangen.

Ismed en zijn vader verzamelen adressen. En de vader van Ismed is ook al eens op school geweest om met de meester en de klas te bespreken wat er het beste gedaan kan worden, waaraan deze mensen het meeste behoefte hebben.

Denk maar eens aan Ismeds moeder die zo'n moeite heeft met koken. En aan anderen die moeite hebben met de taal, en er zijn zoveel dingen die in ons land zo moeilijk zijn.

De kinderen beginnen wel steeds beter te begrijpen, dat er veel meer grote mensen aan te pas moeten komen.
Maar dan komen ze weer met een plan of zij dan niet iets kunnen doen voor de kinderen.

En zo zijn ze steeds bezig.

O ja, soms gaat het fijn en lukt het prachtig wat ze willen. Andere keren hebben ze tegenslag en lukt het helemaal niet.

Het gebeurt ook wel dat ze deze mensen uit zo'n heel andere wereld helemaal niet begrijpen.

Dan lijkt het of er een kloof is, zó diep, dat alles wat ze doen op niets zal uitlopen.

Op een dag, ná zo'n tegenslag zegt Joop tegen zijn vader: „Geloof u nou dat er echt iets van komt, dat we samen ooit iets kunnen bereiken?“

„Ja jongen,“ zegt vader, „dat is nu de droom die we dromen en die we zullen blijven dromen. Dát is geloven in de shalom op deze aarde: géén zekerheid hebben, maar tóch geloven dat de droom van de shalom vervuld zal worden. Tegen elkaar zeggen: en toch zal het gebeuren en er dan hard voor blijven werken. Dan zal het ook gebeuren, dat geloof ik zeker.“

Kersttriptiek

Kerstfeest is een fijn feest. Je ouders lezen kerstverhalen voor en met zijn allen zingen jullie kerstliederen. Maar even fijn is het op de dag voor Kerstmis het huis te versieren. Je kunt daar zelf aan meehelpen. Een versiering die je zelf kunt maken, is deze kersttriptiek.

De figuren in mooie tinten kleuren (b.v. met waskrijt) of verven en het geheel daarna langs de stippelijntjes in model vouwen (zie tekening).

Ook kan deze triptiek aan de achterzijde met wat sla-olie worden ingewreven, waardoor het doorzichtig wordt.

Achter het schermpje een kaars of waxinelichtje zetten.

